

Nr 169.

Av herr Gustafson, Fritiof, m., fl., om räntefrihet under viss tid för lån från täckdikningslånefonden.

Ett av grundvillkoren för en effektiv jordbruksdrift är utan gensägelse jordens grundförbättring genom täckdikning. Att landets jordbrukare insett detta, därom bära de arbeten noggsamt vittne, vilka under 1800- och 1900-talen utförts landet runt.

Statsmakten har givit verksamheten sitt stöd och uppmuntran och i viss mån möjliggjort utförandet av dylik grundförbättring genom de lån, som fr. o. m. 1913 kunnat erhållas ur täckdikningslånefonden. Men än tydligare markerade statsmakten under åren 1918—20 sin uppfattning om var insatsen i första hand skulle göras, då det gällde att utnyttja den svenska åkerjordens alstringskraft. Under sagda år utlämnades nämligen från en särskilt för ändamålet upplagd fond, dräneringslånefonden, täckdikningslån på bland annat sådana villkor, att lånen innehades amorteringsfritt i två år, varefter de i slutet av vart och ett därpå följande år amorterades med en femtedel, men lånen voro under hela tiden räntefria. Denna verksamhet upphörde på grund av sin karaktär av kristidsåtgärd år 1920. Efter detta år återfördes låneförmedlingen omedelbart till de villkor, som voro gällande före år 1918, d. v. s. lånen skulle förräntas med 4 % fr. o. m. lyftningsdagen, de blevo amorteringsfria under två år och därefter amorterade med en sjundedel varje år.

Det synes oss ha varit motiverat och välbetänkt, att bestämmelserna för täckdikningslånen gjorts mildare efter kristiden, än vad de voro före denna, ty redan 1921 hade den svåra depression inom jordbruksnäringen inträtt, vilken alltjämt kvarligger som en utpräglad lågkonjunktur, under det att övriga näringsgrenar i glädjande omfattning nu befinna sig i gynnsammare konjunkturläge.

Som exempel på huru mycket ogynnsammare, ekonomiskt sett, det är att utföra täckdikning nu, mot vad det var tidigare, kan nämnas, att före kristiden, omkring 1914, kostnaden för grävning av täckdiken höll sig vid 10 öre pr m. och rörkostnaden var c:a 30 kr. pr 1,000 st. Nu är grävningspriset 16—18 öre pr m. och rören kosta i regel 60 kr. pr 1,000 st.

Härav framgår, synes det oss, att starka skäl för en lättnad i de ursprungliga bestämmelserna för täckdikningslån förelågo redan år 1920, då nu gällande bestämmelser i fråga om lånens förräntning senast fastställdes.

Inom en del landsändar ha resp. hushållningssällskap i den mån deras ekonomi tillåtit genom lättnader av olika slag sökt stödja särskilt de mindre jordbrukare, som utfört grundförbättringsarbeten av ovan antydd art. Sålunda har t. ex. Skaraborgs läns hushållningssällskap till stort gagn för länets jordbrukare bevil-

jat viss räntelindring å de under femårsperioden 1924—1928 förmedlade lånen ur täckdikningslånefonden. Verkan av denna hushållningssällskapets åtgärd har icke uteblivit. Under åren 1922—1924, under vilken tid ingen räntelindring var beviljad, täckdikades i medeltal i länet 350 hektar, men under åren 1926—1928, då vissa lättnader i räntehänseende voro beviljade, täckdikades årligen i medeltal under kontroll från hushållningssällskapet 950 hektar. För sällskapet har dock dessa åtgärder medfört så stora kostnader, att det säkerligen icke, sedan de nu beslutade övergångsåren äro till ända, kan tänkas av egna medel bidra till räntelindring å täckdikningslån.

Trots de från alla håll erkända svåra ekonomiska förhållandena på jordbrukets område förmäna vi dock, att det är klok ekonomi att hjälpa landets jordbrukare till utförande av sådana grundförbättringar, varom man vet, att de, då konjunkturförhållandena ändra sig till det bättre, utgöra bestående produktionsförbilligande faktorer, och som nu skapa arbetstillfällen för många, som även på landsbygden därav äro i behov.

Den fond, från vilken täckdikningslån nu utgå, uppgår till 2,000,000 kronor, men i medeltal har under de senaste tre åren beviljats blott 1,180,000 kronor i lån pr år. Skulle sådan lindring i nu gällande bestämmelser för dessa lån erhållas, att de, i likhet med vad som gäller för lån ur allmänna nyodningslånefonden, bliva ränte- och amorteringsfria de två första åren, skulle med visshet en önskvärd ökning i täckdikningsverksamheten bliva följden. En konsekvens härav blir, att lånefonden blir bättre utnyttjad. Man torde kunna räkna med att 1,500,000 kronor härefter årligen komme att utlämnas som lån.

En dylik omläggning av låneverksamheten kommer att medföra viss ränteförlust, vilken med ovan beräknat utlåningsbelopp kommer att uppgå till 60,000 kronor det första året och till 120,000 kronor vart och ett därpå följande år.

Med hänsyn till den stora betydelse täckdikningen har för jordbruket, anse vi dock uppoffringen vara ringa mot värdet av vad som vinnes och anhålla vi härmed under åberopande av vad ovan anförts,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bestämmelser för lån ur täckdikningslånefonden, att sagda lån under de två första åren, som de innehavas, skola vara räntefria, samt att riksdagen för täckande av den genom föreslagna räntelindring uppkomna ränteförlusten måtte anslå erforderliga medel, förslagsvis beräknade till 60,000 kronor för budgetåret 1929—1930 och 120,000 kronor för vart och ett därpå följande år.

Stockholm den 21 januari 1929.

Fritiof Gustafson.

Ernst Lundell.

August W. Johansson.

M. Svensson.

K. J. Gustafsson.

N. Gabrielsson.

Karl Andersson.